

Examen VWO

Latijn

Vorbereidend
Wetenschappelijk
Onderwijs

19 | 93

Tijdvak 2
Dinsdag 22 juni
9.00–12.00 uur

Vragenboekje

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

**Dit examen bestaat uit 22 vragen en een vertaalopdracht.
Voor elk vraagnummer is aangegeven hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.**

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1

Regel 5 *discrimen improvisum*

- 2 p 1 ■ Met welk woord / woordgroep wordt dit *discrimen improvisum* elders in deze tekst aangeduid?
- A scelere (regel 1)
  - B exitium (regel 3)
  - C matris facinus (regel 5)
  - D morti parentis (regel 7)

Een gezant uit de Gallische gewesten (*Galliae*), die zijn opwachting bij Nero kwam maken, zou gezegd hebben: *Rogant te, Caesar, Galliae tuae, ut felicitatem tuam fortiter feras.*

- 2 p 2 □ Welke soortgelijke paradox tref je aan in alinea 1? Beantwoord deze vraag door het citeren van de desbetreffende Latijnse woorden.

Regel 5–6 *Amici t/m testari*

In zijn vertaling van Tacitus' *Annales* geeft Hooft deze regels als volgt weer: Zyn vrienden daarnaa aan 't bezoeken der tempelen: en 't exempel aangevangen zynde, gaan de naaste ampmaatighe steeden, met slagtoffers en bezendingen haare blydtschap betuighen.

- 2 p 3 □ Welke twee grammaticale bijzonderheden van het Latijn heeft Hooft in dit fragment overgenomen?

Regel 7 *diversa simulatione*

- 2 p 4 □ Leg de betekenis van elk van beide woorden afzonderlijk uit in de context van regel 5–8 (*Amici t/m inlacrimans*).

- 1 p 5 □ Verklaar het verschil in tempus tussen *mutantur* en *obversabaturque* in regel 9.

Regel 10–11 *et erant t/m audiri*

Cassius Dio (Romeinse Geschiedenis 61, 14, 4) schrijft: „Trompetsignalen uit de richting van de plaats waar het stoffelijk overschot van Agrippina begraven lag, maakten Nero bang.”

- 1 p 6 □ Maak duidelijk dat Tacitus minder stellig is in de weergave van de gebeurtenissen.

Regel 11 *Neapolim concessit*

- 2 p 7 □ Welk motief had Nero hiervoor?

Regel 11–12 *litterasque ad senatum misit*

- 3 p 8 □ Met welk woord eindigt Tacitus' weergave van de inhoud van de brief?

Regel 13 *luisse eam poenas*

- 1 p 9 □ Wat suggereert Nero in zijn brief over de wijze waarop dat is gebeurd?

- 1 p 10 □ Door het gebruik van welk woord suggereert Nero dat?

Regel 15 *praetorias cohortes, senatus, populi*

- 2 p 11 □ Geef bij elk van deze tekstelementen aan met welke twee begrippen in het vervolg van de zin zij corresponderen. Werk de opdracht uit volgens het onderstaande schema:

	praetorias cohortes	senatus	populi
A	.....	.....	.....
B	.....	.....	.....

Regel 17–18 *Quanto t/m daret.*

- 2 p 12 □ Op welk (elders in de *Annales* beschreven) incident is dit een toespeling? Betrek in je antwoord de rol van Seneca bij dit incident.

- Regel 17–18 Quanto t/m daret.
- 2 p 13 Citeer uit alinea 3 de woordgroep die kernachtig samenvat waarnaar Agrippina volgens Nero streefde.
- Regel 23–24 sed Seneca t/m scripsisset.
Een commentator merkt naar aanleiding van deze regel op: Tacitus uit niet persoonlijk kritiek op Seneca, maar laat deze verwoorden door diens tijdgenoten.
- 2 p 14 Leg uit door welk taalkundig gegeven de juistheid van deze uitspraak wordt ondersteund.
- Regel 25–30 Miro t/m praebuit.
- 2 p 15 Met welke twee afzonderlijke woorden drukt Tacitus in deze regels zijn oordeel uit over de in regel 25–28 beschreven besluiten?
- Regel 29–30 ac t/m praebuit.
- 2 p 16 Noem twee stilistische middelen die Tacitus gebruikt om de tegenstelling in deze zin te benadrukken en citeer de desbetreffende woorden.
- Regel 33–34 Quae t/m continuaverit.
- 2 p 17 In welk geval zou er volgens Tacitus *wél* sprake zijn geweest van *cura deum*?
- Regel 33–34 Quae t/m continuaverit.
Naar aanleiding van deze zin merkt Lipsius in zijn commentaar op de *Annales* op: „Onze Tacitus bevindt zich hier in het kamp van (de Griekse filosoof) Epicurus.”
- 2 p 18 Welke opvatting huldigde Epicurus blijkbaar ten aanzien van de goden?

Algemeen

- 4 p 19 Geef een korte schets van het machtsstreven van Agrippina. Verwerk daarin de namen van Germanicus, Claudius, Britannicus, Octavia, Messalina en Nero. Gebruik niet meer dan 100 woorden.

Tekst 2

Als historicus heeft ook Tacitus voor een soortgelijke keuze gestaan als die, welke Plinius hier onder woorden brengt.

- 3 p 20 Welke perioden behandelde Tacitus achtereenvolgens? Laat in je antwoord de *Germania* en de *Dialogus* buiten beschouwing.

Tekst 3

- 3 p 21 Breng de begrippen *delectare*, *memorare* en *prodesse* in verband met de tekst van Flavius Josephus door bij elk van deze begrippen naar de desbetreffende woorden uit tekst 3 te verwijzen.

Tekst 4

- 2 p 22 Breng tekst 4 in verband met Tacitus' oordeel over het optreden van Thrasea Paetus in tekst 1.

Vertaalopdracht

Bestudeer tekst 5 met de inleiding, de voorvertaalde passage en de aantekeningen.

45 p Vertaal regel 8–18.

Einde